

Programm LIFE Eestis

Faktid ja arvud

LIFE-programmi raames on Eestis rahastatud 45 projekti üle 31 koordineeriva toetusesaajaga projekti kogumaksumusega 102,5 miljonit eurot, millest EL panustas 60 miljonit eurot.

Programm LIFE on ELi keskkonna- ja kliimameetmete rahastamisvahend. See on tegutsenud alates 1992. aastast ja on kaasrahastanud enam kui 5500 projekti kogu ELis ja kolmandates riikides, mobiliseerides üle 12 miljardi euro ja panustades üle 5 miljardi euro keskkonna- ja kliimakaitse Programmi LIFE aitab täielikult kaasa Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamisele.

Perioodi 2021–2027 eelarve on seatud 5,4 miljardile eurole.

Hõlmatud on järgmised allprogrammid (*):

- **Loodus ja bioloogiline mitmekesisus**
- **Ringmajandus ja elukvaliteet**
- **Kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine**
- **Üleminek puhtale energiale** (esimene projektikonkurss 2021. aastal) (*)

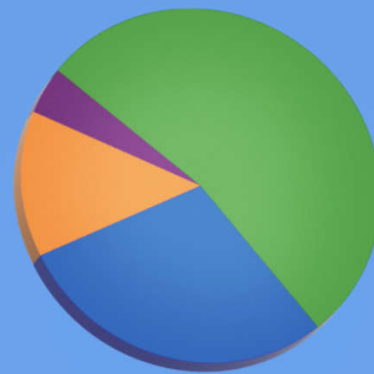
Lisateavet vt:

https://cinea.ec.europa.eu/life_en

Tulevik on roheline. Tulevik on LIFE' infoleht

Varasemad ja suletud projektid on selles dokumendis nimetatud vastavalt uue LIFE programmi 2021-2027 nomenklatuurile

45 LIFE PROJECTS (SINCE 1992)

Category	Nr of projects
Nature & Biodiversity	24
Circular Economy & Quality of Life	13
Climate Change Mitigation & Adaptation	2
Others - NGOs, Preparatory, Technical Assistance	6
Clean Energy Transition (*)	0

INVESTMENT IN LIFE PROJECTS IN ESTONIA (€ million)

	TOTAL INVESTMENT	EU CONTRIBUTION
ALL LIFE projects	102.5	60
Nature & Biodiversity	46.5	30
Circular Economy & Quality of Life	36	17.5
Climate Change Mitigation & Adaptation	18	10.5
Others - NGOs, Preparatory, Technical Assistance	2	1.8

LIFE Loodus ja bioloogiline mitmekesisus

Looduse ja bioloogilise mitmekesisuse tegevussuund hõlmab nii looduse ja bioloogilise mitmekesisusega seotud parimate tavade väljatöötamise, rakendamise ja edendamise standardmeetmete projektide kui ka "Strateegiliste loodusprojektide" (SNAP) toetamist. Need uued projektid toetavad Liidu looduse ja bioloogilise mitmekesisuse eesmärkide saavutamist, rakendades liikmesriikides sidusaid tegevusprogramme nende eesmärkide ja prioriteetide integreerimiseks teistesse poliitikavaldkondadesse ja rahastamisvahenditesse, sh direktiivi 92/43/EMÜ kohaselt vastu võetud prioriteetsete tegevusraamistike kooskõlastatud rakendamise kaudu.

Käesolevaks ajaks on Eestis LIFE Nature and Biodiversity (loodus ja bioloogiline mitmekesisus) komponendi raames kaasrahastatud 24 projekti. Vastav koguinvesteering moodustas 46,5 miljonit eurot ning ELi osalus 30 miljonit eurot.

12 suletud projekti hulgas tegelesid kolm Natura 2000 biotoopide/elupaikade kaitse/haldamisega (Karula rahvuspark, Räpina polder, Häädemeeste märgalakesed, Läänemere boreaalsed rannaniidud, Kõpu poolsaar, rannaniidud ja laguunide elupaigad Pärnus, nõrglubjaallikate elukeskkond, Laeva jõe looduslik voolusäng Alam-Pedja Natura 2000 kaitsealal, loopealsed rohumaad ning samuti looduslikus seisundis rabad, rabametsad ja Fennoskandia lehtpuu-soometsad). Ülejäänud projektid keskendusid prioriteetsete liikide (Euroopa naarits, harivesilik, väike-konnakotkas, must toonekurg, mudakonn ja suur-rabakiil Eestis ja Taanis, ohustatud mageveekalaliigid Alam-Pedja Natura 2000 kaitsealal ning tiigilendlane) ja elupaikade (Häädemeeste märgalakesed ja Läänemere boreaalsed rannaniidud) kaitsele/taastamisele. Projekte koordineerisid peamiselt valitsusvälised organisatsioonid (NGO) ja fondid ning parkide/kaitsealade asutused.

Endise teabe ja teabevahetuse tegevussuuna raames lõpetati edukalt FFPE projekt terve rea teadlikkuse tõstmise materjalide koostamisega peamistele sidusrühmadele metsatulekahjude ennetamise alal ning võrgustiku arendamisega otsusetegijate vahel Eestis. Käimasoleva projekti NaturallyEst-LIFE üldeesmärk on parendada kohalike kogukondade, maaomanike ja looduskaitse sidusrühmade vahelist suhtlust.

Eestis on hetkel töös kaks projekti. Projekti LIFE CONNECTING MEADOWS (NIITUDE ÜHENDAMINE) peamine eesmärk on taastada 200 ha poollooduslike rohumaade elupaiku Muhul, Eesti suuruselt kolmandal saarel. Hiljuti kaasrahastatud projekti WOODMEADOWLIFE eesmärk on taastada märkimisväärne osa Eesti ja Läti puisniitudest, luua eramaal pikaajaline korraldus ja infrastruktuur nende edaspidiseks haldamiseks ning rõhutada nende ökosüsteemi teenuseid, ökoloogilisi funktsioone ja ainulaadset pärandväärtust.

Eestis on hetkel töös üks strateegiline Nature-projekt. Allpool on kirjeldatud projekti LIFE-IP ForEst&FarmLand eesmärgid.

Metsa- ja põllumajandusmaastike majandamine Natura 2000 elupaikade ja liikide kaitsestaatus parendamiseks (LIFE-IP ForEst&FarmLand) LIFE18 IPE/EE/000007

Metsade ja põllumaade elupaiku ohustavad muutuvad majandamistavad, hüdroloogilised tingimused, kliimamuutused ja linnastumine. Igakülgseks vastuseks sellele survele parendab LIFE-IP ForEst&FarmLand looduskaitsetavasid ja sidusrühmade koostööd Natura 2000 aladel metsades ja põllumajanduspiirkondades. Looduskaitsemeetmetesse kaasatakse maaomanikud, kohalikud omavalitsused ja üldsus. Projektimeeskond töötab välja ja rakendab erinevaid looduskaitse vahendeid ja meetodeid invasiivsete võõrliikide likvideerimiseks, tegevuskavade arendamiseks tolmeldajaliikide jaoks ning märgade ja kuivade metsaelupaikade, poollooduslike rohumaade ja rannikualade taastamiseks.

[Project summary](#)

LIFE Ringmajandus ja elukvaliteet

Ringmajanduse ja elukvaliteedi tegevussuuna raames toetatavad meetmed aitavad saavutada ELi peamisi poliitilisi eesmärke, nagu üleminek ringmajandusele, ning samuti kaitsta ja parendada keskkonna- ja elukvaliteeti. Selle tegevussuuna, strateegiliste integreeritud projektide (SIP), raames rakendatakse piirkondlikul, mitut piirkonda hõlmaval, riiklikul või riikidevahelisel tasandil liikmesriikide ametiasutuste poolt välja töötatud keskkonna- või kliimastrateegiaid või tegevuskavasid kooskõlas Liidu asjakohaste keskkonna-, kliima- või energeetikaalaste õigusaktide või poliitikaga. Nende projektidega tagatakse samuti sidusrühmade kaasamine ja edendatakse kooskõlastamist vähemalt veel ühe Liidu, riikliku või erasektori rahastamisallikaga ja nende kasutuselevõtmist.

See tegevussuund (endine LIFE Keskkond ja ressursitõhusus ning keskkonnahaldus ja teave) on seni kaasrahastanud Eestis 13 projekti koguinvesteeringuga 36 miljonit eurot, millest 17,5 miljonit eurot on andnud EL.

Lõpetatud projektid olid seotud veekvaliteedi, reoveepuhastuse – olulises osas Läänemere saaste vähendamisega prioriteetsete ohtlike ainete ja põhjavee ja pinnase kaitsega ja jäätme kasutusega (põlevkivituha ringlussevõtt tee-ehitusmaterjalina). Projektid teostati avalike asutuste (riiklikud ja kohalikud asutused ning riigiettevõtted), vabaühenduste (NGO) ja ülikooli poolt.

Endise teabe ja teabevahetuse tegevussuuna alla kuuluva projekti BaltInfoHaz raames korraldati kampaania tugevdamiseks kolmes Balti riigis (Eestis, Lätis ja Leedus) tarbijanõudlust ohtlikest ainetest vabade toodete järele nende mõju vähendamiseks tervisele ja keskkonnale.

Selle tegevussuuna raames on Eestis kaasrahastatud üht strateegilist integreeritud projekti. Allpool on kirjeldatud projekti LIFE IP CleanEST eesmärgid.

Integreeritud veehaldussüsteemi arendamine Eestis (LIFE IP CleanEST) LIFE17 IPE/EE/000007

Projekt LIFE IP CleanEST aitab ellu viia Ida-Eesti valglapiirkonna vesikonna majandamiskava (River Basin Management Plan, RBMP) 2015-2021. Projektimeeskond keskendub Viru alamvesikonna meetmete täielikule rakendamisele, kasutades uusi, veemajanduse, looduskaitse ja sotsiaalmajanduslike eesmärkide saavutamise meetmeid integreerivaid lähenemisviise.

Projekti tegevused aitavad kaasa Eesti veekeskkonna hea seisundi saavutamisele keemiliste ja ökoloogiliste kriteeriumite suhtes ning tagavad veest sõltuvate elupaikade soodsa seisundi. Vesikonna majandamise ja looduskaitse kavade integratsioon saavutatakse valdkonnaülese koostöö ja haldussuutlikkuse suurendamise kaudu.

[Project summary](#)

LIFE Kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine

LIFE Kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise tegevussuuna raames toetatakse meetmeid, mis aitavad ellu viia 2030. aasta energia-ja kliimapoliitika raamistikku ning täita Pariisi kliimakokkuleppes tulenevaid Euroopa Liidu kohustusi. Selle tegevussuuna projektid aitavad kaasa kliimanetraalsele ja vastupidavale majandusele.

Strateegiliste integreeritud kliimaprojektide (SIP) raames rakendatakse piirkondlikul, mitut piirkonda hõlmaval, riiklikul või riikidevahelisel tasandil liikmesriikide ametiasutuste poolt välja töötatud kliimastrateegiaid või tegevuskavasid kooskõlas Liidu asjakohaste kliima- või energeetikaalaste õigusaktide või poliitikaga. Nende projektidega tagatakse samuti sidusrühmade kaasamine ja koordineerimise edendamine vähemalt veel ühe Liidu, riikliku või erasektori rahastamisallikaga ja nende kasutuselevõtmine.

Tänaseks on Eestis selle tegevussuuna raames kaasrahastatud ühte projekti. Käimasoleva LIFE UrbanStormi projekti eesmärk on suurendada Eesti omavalitsuste vastupanuvõimet kliimamuutustele, eriti nende võimet toime tulla tugevate vihasadude põhjustatud äkiliste üleujutustega. Projekti koordineerib Viimsi vald Põhja-Eestis.

Eestis on kaasrahastatud üht strateegilist integreeritud projekti. Allpool on kirjeldatud projekti LIFE IP BUILDEST eesmärgid.

Nende projektide koguinvesteering moodustab 18 miljonit eurot, millest EL panustab 10,5 miljonit eurot.

Arukas ja vastupidav hoonete renoveerimine (LIFE IP BUILDEST) LIFE20 IPC/EE/000010

EL nõuab liikmesriikidelt olemasolevate hoonete ulatuslike renoveerimisprogrammide elluviimist energiatõhusa hoonefondi saavutamiseks. Eesti vajab kiiret sellekohast renoveerimist oma hoonete madala ehituskvaliteedi ja energiatõhususe tõttu. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi juhitud LIFE IP BUILDEST projekt aitab saavutada ELi hoonete energiatõhususe eesmärgi ja viia ellu Eesti hoonete nn 'Pikaajalist renoveerimisstrateegiat'.

Projektimeskond demonstreerib tehnilisi lahendusi ja renoveerimiskatsetusi kolmes linnas 25 hoones mitmesugustel hoonetüüpidel. Nende hulka kuuluvad mitmekorruselised korterelamud, eramud ja ajaloolised hooned. Nende hoonetüüpide põhjalikuks renoveerimiseks luuakse erinevaid tööriistu ja lahendusi, mida on võimalik korrata üle kogu Eesti.

[Projekti kokkuvõte](#)

LIFE Üleminek puhtale energiale

Euroopa aruka energia (Intelligent Energy Europe, 2003–2013) ja Horisont 2020 energiatõhususe programmide (2014–2020) raames toetab LIFE Puhtale energiale ülemineku allprogramm jätkuvalt ELi poliitikate elluviimist säästva energia valdkonnas. Sealhulgas on selle eesmärgiks hõlbustada üleminekut energiatõhusale, taastuenergia põhinevale, kliimaneutraalsele ja vastupidavale majandusele kogu Euroopas.

LIFE puhtale energiale ülemineku allprogramm toetab projekte järgmises viies sekkumisvaldkonnas:

- 1) puhtale energiale üleminekut toetava riikliku, piirkondliku ja kohaliku poliitikaraamistiku loomine;
- 2) tehnoloogia kasutuselevõtu, digitaliseerimise, uute teenuste ja ärimudelite kiirendamine ning nendega seotud kutseoskuste parandamine turul;
- 3) erasektori rahastamise kaasamine säästva energia jaoks;
- 4) kohalike ja piirkondlike investeerimisprojektide arendamise toetamine;
- 5) kodanike kaasamine ja nende mõjuvõimu suurendamine puhtale energiale üleminekul.

Soovite rohkem teada programmist LIFE?

- Külastage [LIFE veebilehte](#) ja [LIFE-projektide andmebaasi](#)

- Jälgige LIFE-programmi sotsiaalmeedias:

- Registreeruge [LIFE-programmi](#) ja [CINEA Puhta energia](#) uudiskirjade saamiseks

- Võtke ühendust oma liikmesriigi LIFE-programmi riikliku kontaktpunktiga:

Nimi: Ms Merike LINNAMAGI (LIFE Nature & Biodiversity)
Mr Olav OJALA (LIFE Circular economy)
Mr Mihkel KRUSBERG (LIFE Circular economy)
Mrs Krista KUPITS (LIFE Circular economy)
Ms Maris Arro (LIFE Climate)
Ms Krista Tõnisson ((LIFE Climate)
Mrs Annicka VARIK (LIFE Climate)

Address: Narva mnt 7a
EE - 15172 Tallinn

Tel: +372 6262 965 / +372 626 2919 / +372 626 0752 / +372 626 0708 / +372 6260 727 /
+372 626 2961

E-post: merike.linnamagi@envir.ee / olav.ojala@envir.ee / mihkel.krusberg@envir.ee /
maris.arro@envir.ee / annika.varik@envir.ee / krista.kupits@envir.ee / krista.tonisson@envir.ee

Veebisait: [Ministry of the Environment](#)

- Võtke ühendust oma NEEMO seiremeeskonnaga

NEEMO EEIG – ELLE sia

Address: Skolas Iela 10-8
LV-1010 Riga

Tel: +371 6 7242411

E-post: elle@neemo.eu

Käimasolevad LIFE Looduse ja bioloogilise mitmekesisuse projektid

Projekti nimetus	Projekti number	Projekti akronüüm ja link veebikokkuvõttele	Veebisait	Projekti kestus
Poollooduslike niiduelupaikade taastamine ja ühendamine Muhu saarel	LIFE19 NAT/EE/001006	LIFE CONNECTING MEADOWS	https://pk.emu.ee/struktuur/elurikkusjaloodusturism/life-connecting/	12/2020 -> 12/2025
Fennoskandia puisniitude pikaajalise jätkusuutliku majandamise taastamine ja edendamine Eestis ja Lätis	LIFE20 NAT/EE/000074	WOODMEADOWLIFE	N/A	11/2021 -> 12/2026
Natura2000 teabeedastuse pilootprojekt Eestis	LIFE16 GIE/EE/000665	NaturallyEst-LIFE	https://elfond.ee/what-we-do/naturallyest	09/2017 -> 03/2022
Kogukonnapõhine kohandatud metsa- ja põllumajandusmaastike majandamine Natura 2000 elupaikade ja liikide kaitsestaatuse parendamiseks	LIFE18 IPE/EE/000007	LIFE-IP ForEst&FarmLand	https://life.envir.ee/life-ip-forestfarmland	01/2020 -> 12/2029

Käimasolevad LIFE Ringmajanduse ja elukvaliteedi projektid

Projekti nimetus	Projekti number	Projekti akronüüm ja link veebikokkuvõttele	Veebisait	Projekti kestus
Integreeritud veekorralduse ja selle kaasaegsete vahendite arendamine Eestis - strateegilised valikud tulevikuks	LIFE17 IPE/EE/000007	LIFE IP CleanEST	https://life.envir.ee/life-ip-cleanest	01/2019 -> 12/2028

Käimasolevad LIFE Kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise projektid

Projekti nimetus	Projekti number	Projekti akronüüm ja link veebikokkuvõttele	Veebisait	Projekti kestus
Jätkusuutlike ja kliimale vastupidavate linna sadevee korraldussüsteemide väljatöötamine Põhjala omavalitsuste jaoks	LIFE17 CCA/EE/000122	LIFE UrbanStorm	https://www.viimsivald.ee/development-sustainable-and-climate-resilient-urban-storm-water-management-systems-nordic	08/2018 -> 02/2023
EESTI RIIKLIKU KLIIMAEESMÄRGI SAAVUTAMINE NUTIKA JA VASTUPIDAVA RENOVEERIMISE KAUDU	LIFE20 IPC/EE/000010	LIFE IP BUILDEST	N/A	11/2021 -> 12/2028